

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Deres ref.
16/148-1

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
2016/3849

Dato
25.04.2016

Høring – begrensning av statlig klageinstans adgang til å overprøve kommunens overprøvelse av det frie skjønn og etablering av tvisteløsningsmekanisme for rettslige tvister mellom stat og kommune mv.

Vi viser til departementets høringsbrev av 27.1.2016 hvor det bes om uttalelse til forslag om

- Begrensning i adgang til å overprøve kommunens utøvelse av det frie skjønn
- Tvisteløsningsmekanisme for rettslige tvister mellom stat og kommune
- Tvisteløsning i innsigelsessaker

Vår uttalelse følger oppsettet i høringsnotatet:

Begrensning i statlig klageinstans' adgang til å overprøve kommunens utøvelse av det frie skjønn.

Det er i forslaget foreslått at statlige klageinstanser bør få plikt til å legge «stor» vekt på det kommunale selvstyret ved prøving av det frie skjønnet ved klagebehandling av kommunale vedtak. Fylkesmannen vil vise til at vi i dag etterlever et slikt krav. Fylkesmannen har stor respekt for det kommunale selvstyret. I enkelt saker vil kommunene kunne hevde at de anser saken som skjønnsutøvelse, mens klageinstansen anser forholdet som rettsanvendelse, som kan prøves fullt ut. De aller fleste saker som blir omgjort av Fylkesmannen, er begrunnet i rettsanvendelses feil – også på velferdsområdet. Forslaget vil derfor lovhjemle etablert praksis.

Enkelte unntak etter velferdslovgivningen

Det vises i høringsnotatet til at enkelte sakstyper som gjelder grunnleggende velferdstjenester til private parter ikke bør bli berørt av forslaget om redusert adgang til å overprøve kommunens skjønnsutøvelse. Fylkesmannen er enig i at det « i disse tilfellene bør hensynet til en større vektlegging av det kommunale selvstyret stå tilbake for hensynet til interessen som den private parten har i at kommunens skjønnsutøvelse prøves av klageinstansen».

I tillegg til videreføring av de lover som i dag har egne terskler for overprøving, foreslår departementet unntak i opplæringsloven og barnevernloven ut fra rettssikkerhetshensyn. Fylkesmannen har ingen merknader til dette.

Begrunnelsesplikt

Forslaget om at det ved overprøving av det frie skjønn kreves en særskilt begrunnelse er, etter vår oppfatning, allerede regulert i forvaltningslovens krav til begrunnelse i §§ 24 og 25. Disse bestemmelsenes krav til begrunnelse for enkeltvedtak omfatter også avgjørelser som gjelder

prøving av kommunens utøvelse av fritt skjønn. En ytterligere regulering av krav til begrunnelse vil derfor ikke endre våre vedtak.

Tvisteløsningsmekanisme for rettslige tvister mellom stat og kommune

Fylkesmannen har ikke registrert behov for at kommunene skal kunne reise sak mot staten i saker hvor staten/klageinstansen og kommunene har ulik oppfatning om forståelse av loven. Dersom slike behov har oppstått har man brakt saken inn for det aktuelle departement/direktorat som har hatt myndighet til å fortolke loven. Kommunen har også en mulighet for å be et overordnet forvaltningsorgan om å omgjøre fylkesmannens vedtak, men dette er ikke en rettighet kommune har til å få prøvd vedtaket.

Vi mener at dersom det skal vedtas en tvisteløsningsmekanisme mellom kommune og stat, må det fastsettes en tidsfrist for å kunne benytte denne. Det anbefales at det blir domstolene som skal være tvisteløsningsmekanismen.

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder slutter seg for øvrig til de merknader, spørsmål og uttalelser som Fylkesmannen i Sogn og Fjordane har gitt, knyttet til dette tema.

Tvisteløsning i innsigelsessaker

Det er i dag særskilte regler i plan- og bygningsloven om bruk av innsigelser. Det er, som nevnt i høringsnotatet, kommunen som har ansvaret for at nasjonale og viktige regionale interesser og andre interesser av vesentlig betydning blir ivaretatt i den kommunale arealplanleggingen. Etter gjeldende lov har man regler for prøving av innsigelser gjennom forsøk med å styrke Fylkesmannens samordningsrolle i innsigelsessaker, i meklingsinstituttet og endelig i departementets avgjørelse i slike saker. Etter Fylkesmannens syn er det ikke behov for en ytterligere tvisteløsningsmodell for innsigelsessakene. Ofte vil ulike syn mellom innsigelsesmyndigheter og kommunene gjelde forhold som etter pkt. 4.4.1 ikke skal kunne prøves for retten, nemlig om innsigelsen er av en mer faglig og politisk karakter. Det er også vår erfaring at mange innsigelser er knyttet til politiske vurderinger mer enn til rettslige spørsmål. Gjeldende ordninger med en behandling av innsigelser hos Fylkesmannen og i departementet synes å gi en tilstrekkelig overprøving på saksfeltet.

Med hilsen

Stein A. Ytterdahl

Britt Møll Abrahamsen
direktør

Brevet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.
Saksbehandler: Britt Møll Abrahamsen, tlf: 38 17 62 36